

ההלל THE ORIGIN OF

Eliezer Levy on page 193 of his book: *יסודות התפלה* opens his discussion of הלל by identifying three prayers that represent forms of הלל:

יסודות התפלה—מדור נג'—שלוש תפלות נקראו בשם "הלל": "הלל של כל יום", "הלל הגדול" ו"הלל המצרי".

Translation: Three prayers are described as forms of Hallel; the Hallel of each day (Pseukei D'Zimra), Hallel Ha'Gadol and Hallel Ha'Mtzri (the Hallel recited on Rosh Chodesh, on holidays and at the Seder).

"הלל של כל יום" is another term for פסוקי דזמרה. The גמרא identifies פסוקי דזמרה as a form of הלל in the following:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיח' עמ' ב'—אמר רבי יוסי: יהא חלקי מגומרי הלל בכל יום. איני? והאמר מר: הקורא הלל בכל יום, הרי זה מחרף ומגדף! כי קאמרינן, בפסוקי דזמרא.

Translation: Rabbi Yossi said: May I be among those who complete Hallel each day. Is that so? Did Mar not say: whoever recites Hallel each day is a heretic! Rabbi Yossi was not speaking of Hallel Ha'Mitzri. Rav Yossi was speaking of the Hallel of each day; i.e. Pseukei D'Zimra.

"הלל הגדול" is identified as follows:

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קיח' עמ' א'—תנו רבנן: רביעי גומר עליו את ההלל, ואומר הלל הגדול, דברי רבי טרפון, ויש אומרים: (תהלים כג') ה' רעי לא אחסר. מהיכן הלל הגדול? רבי יהודה אומר: (תהלים קלו) הודו עד (תהלים קלז') נהרות בבל, ורבי יוחנן אומר: (תהלים קכ') משיר המעלות עד נהרות בבל, רב אחא בר יעקב אמר (תהלים קלה') מכי יעקב בחר לו י—ה עד נהרות בבל. ולמה נקרא שמו הלל הגדול? אמר רבי יוחנן: מפני שהקדוש ברוך הוא יושב ברומו של עולם, ומחלק מזונות לכל בריה. אמר רבי יהושע בן לוי: הני עשרים וששה הודו כנגד מי? כנגד עשרים וששה דורות שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, ולא נתן להם תורה, וזן אותם בחסדו.

Translation: Our Rabbis taught: Over the fourth cup he concludes the Hallel and then recites the great Hallel, this is the view of Rabbi Tarfon. Others say: (Tehillim 23) The Lord is my shepherd; I shall not want.' What comprises the great Hallel? Rabbi Judah said: From (Tehillim 136) 'O give thanks' (Tehillim 137) until 'The rivers of Babylon.' While Rabbi Yochanan said: From (Tehillim 120) 'A song of ascents' until 'The rivers of Babylon.' Rabbi Aba son of Jacob said: (Tehillim 135) From 'For the Lord has chosen Jacob unto Himself' until 'The rivers of Babylon.' And why are these chapters of Tehillim described as: the great Hallel? Said Rabbi Yochanan: Because the Holy One, blessed be He, sits in the heights of the universe and distributes food to all creatures. Rabbi Joshua son of Levi said: To what do these twenty-six verses of 'Give thanks' correspond? To the twenty-six generations which the Holy One,

blessed be He, created in His world which existed before G-d gave the Jewish People the Torah. G-d sustained those generations out of His compassion.

Our immediate concern is with הלל המצרי, the הלל that is recited in a modified form on ראש חדש. It consists of תהלים פרקים קי"ג-קי"ה.

רש"י מסכת ברכות דף נו' עמ' א'-הללא מצראה - הלל שאנו קורין בפסח, לפי שיש הלל אחר הקרוי הלל הגדול, קורין לזה הלל המצרי.

Translation: The form of Hallel that we recite at the Seder. Because there is another form of Hallel known as the Great Hallel, we distinguish this form of Hallel by calling it Hallel Ha'Mitzri.

The הלל itself asks the question: why is it necessary to recite הלל המצרי if we have הלל הגדול available to us?

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קי"ח עמ' א'-וכי מאחר דאיכא הלל הגדול, אנן מאי טעמא אמרינן האי? משום שיש בו חמשה דברים הללו: יציאת מצרים, וקריעת ים סוף, ומתן תורה, ותחית המתים, וחבלו של משיח. יציאת מצרים, דכתיב (תהלים קיד) בצאת ישראל ממצרים, וקריעת ים סוף, דכתיב (תהלים קיד) הים ראה וינס, מתן תורה, דכתיב (תהלים קיד) ההרים רקדו כאילים, תחית המתים, דכתיב (תהלים קטז) אתהלך לפני ה', חבלו של משיח - דכתיב (תהלים קטו) לא לנו ה' לא לנו. ואמר רבי יוחנן: לא לנו ה' לא לנו, זו שעבוד מלכות. איכא דאמרי, אמר רבי יוחנן: לא לנו ה' לא לנו, זו מלחמת גוג ומגוג. רב נחמן בר יצחק אמר: מפני שיש בו מילוט נפשות של צדיקים מגיהנם שנאמר, (תהלים קטז) אנה ה' מלטה נפשי. חזקיה אמר: מפני שיש בו ירידתן של צדיקים לכבשן האש ועלייתן ממנו; ירידתן, דכתיב לא לנו ה' לא לנו; אמר הנביא, (תהלים קטו) כי לשמך תן כבוד; אמר מישאל, על הסדך ועל אמתך; אמר עזריה, למה יאמרו הגוים, אמרו כולן. עלייתן מכבשן האש דכתיב (תהלים קיז) הללו את ה' כל גוים, אמר הנביא, שבחוהו כל האמים; אמר מישאל, כי גבר עלינו חסדו; אמר עזריה, ואמת ה' לעולם הללויה, אמרו כולן.

Translation: Now since we have the Great Hallel available to us, why do we recite this other form of Hallel? Because Hallel Ha'Mitzri includes references to the following five events: The Exodus from Egypt, the dividing of the Red Sea, the giving of the Torah [Revelation], the resurrection of the dead, and the pangs of Moshiach. The Exodus from Egypt, as it is written, When Israel came forth out of Egypt; the dividing of the Red Sea in the words: The sea saw it, and fled; the giving of the Torah in the words: The mountains skipped like rams; resurrection of the dead in the words: I shall walk before the Lord in the land of the living; the pangs of Moshiach in the words: Not unto us, O Lord, not unto us. Rabbi Yochanan also said: the words: 'Not unto us, O Lord, not unto us' refers to the servitude to foreign powers. Others state that Rabbi Yochanan said: 'Not unto us, O Lord, not unto us' refers to the war of Gog and Magog. Rabbi Nahman son of Isaac said: Hallel is recited because it contains an allusion to the deliverance of the souls of the righteous from Gebenom, as it is said: (Tehillim 116) I beseech You, O Lord, deliver my soul. Hezekiah said: Because it alludes to the descent of the righteous into the fiery furnace and their being saved from it. 'Their descent,' for it is written, (Tehillim 115) Not unto us, O Lord, not unto us: this Hananiah

להבין את התפלה

said; 'But unto Your name give glory' was said by Mishael; For Your mercy, a rid for Your truth's sake, by Azariah; Why should the nations declare, was said by all of them. 'Their ascent from the fiery furnace,' for it is written, O praise the Lord, all you nations; this Hananiah said; Laud Him, all you peoples, was said by Mishael; For His mercy is great toward us, by Azariah; 'And the truth of the Lord endures for ever,' was said by all of them.

The הלל המצרי further inquires as who composed גמרא

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קי"ז עמ' א'—תנו רבנן: הלל זה מי אמרו? רבי אליעזר אומר: משה וישראל אמרוהו בשעה שעמדו על הים. הם אמרו (תהלים קט"ו) לא לנו ה' לא לנו; משיבה רוח הקודש ואמרה להן (ישעיהו מח) למעני למעני אעשה. רבי יהודה אומר: יהושע וישראל אמרוהו בשעה שעמדו עליהן מלכי כנען; הם אמרו, לא לנו ומשיבה וכו'. רבי אלעזר המודעי אומר: דבורה וברק אמרוהו בשעה שעמד עליהם סיסרא. הם אמרו: לא לנו, ורוח הקודש משיבה ואמרת להם למעני למעני אעשה. רבי אלעזר בן עזריה אומר: חזקיה וסייעתו אמרוהו, בשעה שעמד עליהם סנתריב. הם אמרו לא לנו, ומשיבה וכו', רבי עקיבא אומר: חנניה מישאל ועזריה אמרוהו בשעה שעמד עליהם נבוכדנצר הרשע, הם אמרו לא לנו ומשיבה וכו'. רבי יוסי הגלילי אומר: מרדכי ואסתר אמרוהו בשעה שעמד עליהם המן הרשע, הם אמרו: לא לנו ומשיבה וכו'. וחכמים אומרים: נביאים שביניהן תיקנו להם לישראל שיהו אומרים אותו על כל פרק ופרק, ועל כל צרה וצרה שלא תבא עליהם לישראל, ולכשננאלין אומרים אותו על גאולתן.

Translation: Our Rabbis taught: Who composed Hallel Ha'Mitzri? Rabbi Eleazar said: Moshe Rabbenu and the Jewish People Israel uttered it for the first time when they stood by the Red Sea. They exclaimed, 'Not unto us, not unto us,' G-d responded. 'For Mine own sake, for Mine own sake, will I do it.' Rabbi Judah said: Joshua and Israel uttered it when the kings of Canaan attacked them. They exclaimed, 'Not unto us etc.' and G-d responded etc. Rabbi Eleazar the Modiite said: Deborah and Barak uttered it when Sisera attacked them. They exclaimed, 'Not unto us etc..' and G-d responded. 'For Mine own sake, for Mine own sake, will I do it.' Rabbi Eleazar son of Azariah said: Hezekiah and his companions uttered it when Sancheriv attacked them. They exclaimed, 'Not unto us [etc.]' and G-d responded etc. Rabbi Akiva said: Hananiah, Mishael and Azariah uttered it when the wicked Nebuchadnezzar rose against them. They exclaimed, 'Not unto us etc.,' and G-d responded etc. Rabbi Yossi the Galilean said: Mordechai and Esther uttered it when the wicked Haman rose against them. They supplicated, 'Not unto us etc.', and G-d responded etc. But the Sages maintain: The prophets among them instituted the practice that the Jewish People should recite it in any era and as a result of every trouble, may it not come to them! and when they are rescued, they recite it in thankfulness for their delivery.

Joseph Heinemann on page 79 of his book: התפילות בתקופות התנאים ואמוראים traces the recital of הלל המצרי to the service in the בית המקדש:

התפילות בתקופות התנאים ואמוראים— בימי חג התקיימה אף שירת ההלל (ו"החליל"), שהיא קשורה, כפי הנראה, בעיקר לאותן הפעולות בעלות אופי עממי, שבהן השתתף הקהל

השתתפות פעילה, כגון שחיטת הפסחים¹, ניסוך המים, הקפת המזבח בחג² והבאת הביכורים; וכן יש מקום לשער, שישרו את ההלל בימי חג גם בשעת הקרבת קרבנות העם במזמורי ההלל בולט האופי האנטיפוני והריספונסיוראלי, ואין אפוא ספק, שאכן לקח הקהל חלק פעיל בשירה זו – אך לא בעבודת הקרבנות עצמה. ועוד נדון בפרק הבא בשיירי הליטאניה, כגון ההושענות, שאף בהם בלטה ההשתתפות הפעילה של העם על ידי המענה התכוף. אף על התפילות שזכרו לעיל הגיב העם – אם על ידי המענה החגיגי "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" (כגון בסיומה של ברכת הכוהנים), אם על ידי השתחויה (תמיד פ"ז מ"ג). שעת ההשתחויה בייחוד שלאחר הקטרת הקטורת היתה כנראה שעת התפילה של העם, שבה התפלל כל איש את תפילתו האישית; ויש מי שרואה בתפילה זו את מקורם של ה"תחנונים", שנהגו לאחר מכן בבית הכנסת אחרי תפילת ה"עמידה" (שאף בהם היו "נופלים על פניהם").

Translation: On festivals, the Hallel hymns would also be chanted and would be accompanied by flute playing. The Hallel, so it seems, was connected primarily with activities of a popular character, namely, those in which the congregation of worshippers took an active part, such as the slaughtering of the paschal lambs, the wine libation, the circumambulations of the altar during the festival of Succot and the offering of the first fruits. There is also reason to believe that the Hallel was chanted on the festivals while the sacrifices of the people were offered up. The antiphonal and responsorial nature of the Hallel psalms is most striking, and leaves no reason to doubt that the people took an active part in this chanting-although not in the offering of the sacrifices themselves. In the following chapter we will examine litany-type hymns, such as the Hoshanos, in which the active participation of the people is also indicated by the repeated response-formula. The people would respond also to those prayers which we mentioned earlier-either with the festive formula: Blessed be the name of His glorious kingdom forever and ever" (as at the conclusion of the Priestly Benediction) or by prostrating themselves (Mishna Tamid, VII, 3). The time of prostration, particularly after the incense offering, was apparently also the time for the people's prayer, when each offered up his own individual supplication. Certain scholars have regarded this prayer as the point of origin for the individual supplicatory prayers (Tachanun) which subsequently came to be recited in the synagogue after the Amidah (these, too, were recited in a prostrate position).

1. The following is evidence of such a practice:

משנה מסכת פסחים פרק ה'–משנה ז'–יצתה כת ראשונה ונכנסה כת שניה; יצתה שניה ונכנסה שלישית; כמעשה הראשונה כך מעשה השניה והשלישית. קראו את ההלל, אם גמרו, שנו; ואם שנו, שלשו; אף על פי שלא שלשו מימיהם. רבי יהודה אומר מימיהם של כת שלישית לא הגיע לאהבתי כי ישמע ה' מפני שעמה מועמין:

Translation: The first division then went out and the second entered; the second went out and the third entered. As the manner of the first group, so was the manner of the second and the third. They recited the Hallel; if they finished Hallel, they repeated it, and if they repeated it and the groups were not finished yet, they recited it a third time, though it never came to be that they needed to recite it a third time. Rabbi Judah said: the third division never reached: 'I love that the Lord should hear' [etc.], because the people preparing sacrifices were few.

2. The following is evidence of such a practice:

משנה מסכת סוכה פרק ד'–משנה א'–לולב וערבה ששה ושבעה ההלל והשמחה שמונה סוכה וניסוך המים שבעה והחליל חמשה וששה:

Translation: MISHNA. The ceremonies of the Lulav and the willow continued for six days or seven; the recital of the whole Hallel and the rejoicing continued for eight days; the dwelling in a Sukkah and the water libation for seven days; the flute playing five or six days.

להבין את התפלה

Professor Heinemann provides us with the common denominator that links the three prayers that are known as forms of הלל; i.e. the words of each were recited responsively.

The גמרא describes a practice concerning הלל המצרי, in which the prayer leader would recite each word out loud and those present would answer with the word: הללוי-ה:

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף לה' עמ' א'-משנה. מי שהיה עבד או אשה או קטן מקריין אותו, עונה אחריהן מה שהן אומרים, ותבא לו מאירה. אם היה גדול מקרא אותו, עונה אחריו הללוי-ה, מקום שנהגו לכפול, יכפול, לפשוט, יפשוט, לברך, יברך, הכל כמנהג המדינה.

Translation: MISHNA. If a slave, a woman, or a minor recite the Hallel to him, he must repeat after them what they say, (and a curse be upon him for not being able to read Hallel on his own). If an adult recited to him, he repeats after him only the word: Halleluyah. Where the custom prevails to repeat the verses, he should repeat; where the custom is to say them only once, he should say them only once; where the custom prevails to recite the benediction at the conclusion of Hallel, he should recite the benediction. Everything is dependent on local custom.

The practice described above in the משנה continues today as part of גמרא תימן. That type of reading is identified as: הלל בקירוי:

התכלאל המבואר-דף שעה'-ולאחר שהציבור עונים אמן, קוראים את ההלל בקירוי. פירוש, השליח ציבור מתחיל ואומר הללוי-ה, וכל העם עונים הללוי-ה, וחוזר ואומר הללוי עבדי ה', וכל העם עונים הללוי-ה, וכן על כל פיסקה ופיסקה עד צדיקים יבואו בו, כך שנמצאו עונים בכל ההלל קב"ג פעמים כמנין שנותיו של אהרן.

Translation: After the congregation answers: Amen to the opening Bracha of Hallel, Hallel is recited responsively. This means that the prayer leader recites the word: Halleluyah and the congregation responds with the word: Halleluyah. The prayer leader then recites: Halilu Avdei Hashem and those congregated respond with: Halleluyah. This practice continues as the prayer leader reads each excerpt until the words: Tzaddikim Ya'Vo'Oo Vo. This results in the congregation responding with: Halleluyah 123 times as a memorial to the number of years Aharon Ha'Cohen lived.

The רמב"ם describes the practice as well:

רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ג' הלכה יב'-מנהג קריאת ההלל בימי חכמים הראשונים כך היה: אחר שמברך הגדול שמקרא את ההלל מתחיל ואומר הללוי-ה וכל העם עונים הללוי-ה; וחוזר ואומר הללוי עבדי ה' וכל העם עונים הללוי-ה; וחוזר ואומר הללוי-ה שם ה' וכל העם עונים הללוי-ה וחוזר ואומר יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם וכל העם עונים הללוי-ה וכן על כל דבר, עד שנמצאו עונים בכל ההלל הללוי-ה מאה ושלוש ועשרים פעמים סימן להם שנותיו של אהרן.

Translation: The way in which Hallel was recited at the time of our Early sages is as follows. After the leader who is going to read Hallel on behalf of those present recites the Bracha, he recites the word: Halleluyah and those congregated respond with the word: Halleluyah. The prayer leader then recites: Halilu Avdei Hashem and those congregated respond with: Halleluyah. The prayer leader recites the words:

Halilu Es Shem Hashem and those congregated respond with the word: Halleluyah. The prayer leader recites the words: Yihei Shem Hashem Mivorach etc. and those congregated respond with the word: Halleluyah. The same practice is followed until the congregation has responded 123 times as a memorial to the number of years that Aharon Ha'Cohen lived.

This practice helps us understand the following line found in the הגדה.

לפיכך אנהנו חייבים להודות להלל לשבח לפאר לרומם להדר לברך לעלה ולקלם למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו, הוציאנו מעבדות לחרות מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב ומאפלה לאור גדול, ומשעבוד לגאולה, ונאמר לפניו הללוי-ה.

The use of the words: **ונאמר לפניו הללוי-ה** instead of **הלל לפניו הלל** by the הגדה is evidence that in his time, only the leader at the Seder would recite the words of **הלל** while all those present would respond to each phrase with the word: **הללוי-ה**. That is why the leader would announce: let us say: **הללוי-ה** and not: let us say: **הלל**.

A similar practice is followed among Sephardim concerning **הלל הגדול**. The **שליח ציבור** recites the words: **הודו לי- י כי טוב** and the congregation responds with **כי לעולם חסדו**. He then recites: **הודו לא- להי הא- להים** and the congregation responds with: **כי לעולם חסדו**. That procedure continues for all 26 lines of **הלל הגדול**.

A similar practice may have existed for **פסוקי דזמרה** as well. **פסוקי דזמרה** consists primarily of **תהלים קמה'-קנ'** (Chapters 145-150). Those chapters may have been chosen because each one of the chapters between **קמו'-קנ'** (146-150) ends with the word: **הללוי-ה**. That allowed the congregation to listen to the **שליח ציבור** as he read the whole paragraph aloud and to then respond with the last word: **הללוי-ה**. That would also explain why the **פסוק אשרי** was added to **ואנהנו נברך י-ה, מעתה ועד עולם, הללוי-ה: פסוק**. By doing so **אשרי** ended with the word: **הללוי-ה** as well.

SUPPLEMENT

הלל בנוסח תימן

הלל in נוסח תימן differs from the other נוסחאות in several ways. As discussed in the Newsletter, the words of הלל are recited responsively, with the congregation responding to what the שליח ציבור recites by saying: הללוי-ה. The pages annexed hereto display the points at which the שליח ציבור stops and the congregation answers.

The opening ברכה of: לגמור את ההלל follows the Sephardic custom. Sephardim distinguish between הלל and הלל בדילוג, the form of הלל recited on ראש חודש in which two chapters of תהלים are omitted. When הלל בדילוג is being recited, it opens with the ברכה of לקרוא את ההלל. When the complete הלל is being recited, it begins with the ברכה of לגמור את ההלל.

The third difference concerns the closing ברכה. In נוסח תימן, they close הלל with the ברכה of הא-ל המלך המהלל המשבח המפאר חי וקים תמיד ימלוך לעולם ועד instead of ברכה of מלך מהלל בתשבחות.

סדר ההלל בקירוי

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו, וצונו לגמור את ההלל: (אמן)

הללויה. הללויה הללו, עבדי יהוה. הללויה הללו, את שם יהוה: הללויה יהי שם יהוה מברך, מעתה ועד עולם: הללויה ממזרח שמש עד מבואו, מהלל שם יהוה: הללויה רם על כל גוים, יהוה. הללויה על השמים, כבודו: הללויה מי כיהוה, ^(א) אלהינו. הללויה המגביהי, לשבת: הללויה המשפילי לראות, בשמים ובארץ: הללויה מקימי מעפר, דל. הללויה מאשפת, ירים אביון: הללויה להושיבי, עם נדיבים. הללויה עם נדיבי, ^(ב) עמו: הללויה מושיבי, עקרת הבית. הללויה אם הבנים שמחה, הללויה: הללויה

בצאת ישראל, ממצרים. בצאת ישראל ממצרים בית יעקב, מעם לעז: הללויה היתה יהודה, לקדשו. הללויה ישראל, ממשלותיו: הללויה הים ראה, וינס. הללויה הירדן, יסב לאחור: הללויה ההרים, רקדו כאילים. הללויה גבעות, כבני צאן: הללויה מה לך הים, כי תנוס. הללויה הירדן, תסב לאחור: הללויה ההרים, תרקדו כאילים. הללויה גבעות, כבני צאן: הללויה מלפני אדון, חולי ארץ. הללויה מלפני, אלוה יעקב: הללויה ההפכי הצור, אגם מים. הללויה חלמיש, למעינו מים: הללויה לא לנו יהוה, לא לנו. הללויה כי לשמך תן כבוד, על חסדך על אמתך: הללויה למה יאמרו הגוים, איה נא אלהיהם: הללויה ואלהינו בשמים, כל אשר חפץ עשה: הללויה עצביהם, כסף וזהב. הללויה מעשה, ידי אדם: הללויה פה להם, ולא ידברו. הללויה עינים להם, ולא יראו: הללויה אזנים להם, ולא ^(א) לפי הטעמים מי, כיהוה אלהינו: ^(ב) לפי הטעמים עם, נדיבי עמו:

יִשְׁמְעוּ. הַלְלוּיָהּ אַף לָהֶם, וְלֹא יִרְיָחוּן: הַלְלוּיָהּ יְדֵיהֶם, וְלֹא יִמִּישוּן.
הַלְלוּיָהּ רַגְלֵיהֶם, וְלֹא יִהְלְכוּ. הַלְלוּיָהּ לֹא יִהְגוּ, בְּגִרּוֹנָם: הַלְלוּיָהּ כְּמוֹהֶם
יְהִיו עֲשִׂיהֶם, כֹּל אֲשֶׁר בִּטַח בָּהֶם: הַלְלוּיָהּ יִשְׂרָאֵל, בְּטַח בִּיהוָה.
הַלְלוּיָהּ עֲזָרָם וּמִגְנָם, הוּא: הַלְלוּיָהּ בֵּית אֶהְרֹן, בְּטַחוּ בִיהוָה. הַלְלוּיָהּ
עֲזָרָם וּמִגְנָם, הוּא: הַלְלוּיָהּ יִרְאֵי יְהוָה, בְּטַחוּ בִיהוָה. הַלְלוּיָהּ עֲזָרָם
וּמִגְנָם, הוּא: הַלְלוּיָהּ יְהוָה, וְזָכְרָנוּ יְבָרַךְ. הַלְלוּיָהּ יְבָרַךְ, אֶת בֵּית
יִשְׂרָאֵל. הַלְלוּיָהּ יְבָרַךְ, אֶת בֵּית אֶהְרֹן: הַלְלוּיָהּ יְבָרַךְ יִרְאֵי יְהוָה,
הַקְטָנִים עִם הַגְּדֹלִים: הַלְלוּיָהּ יִסֵּף יְהוָה, עֲלֵיכֶם. הַלְלוּיָהּ עֲלֵיכֶם, וְעַל
בְּנֵיכֶם: הַלְלוּיָהּ בְּרוּכִים אַתֶּם לִיהוָה, עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַלְלוּיָהּ
הַשָּׁמַיִם, (א) שָׁמַיִם לִיהוָה. הַלְלוּיָהּ וְהָאָרֶץ, נָתַן לִבְנֵי אָדָם: הַלְלוּיָהּ לֹא
הַמֵּתִים, יִהְלְלוּ יְהוָה. הַלְלוּיָהּ וְלֹא, (ב) כָּל יִרְדֵי דוּמָה: הַלְלוּיָהּ וְאִנְחָנוּ,
נְבָרַךְ יְהוָה. הַלְלוּיָהּ מִעֲתָה וְעַד עוֹלָם, הַלְלוּיָהּ: הַלְלוּיָהּ

אֶהְבֵּתִי, כִּי יִשְׁמַע יְהוָה אֶת קוֹלִי, תַחֲנוּנֵי: אֶהְבֵּתִי כִי יִשְׁמַע יְהוָה אֶת
קוֹלִי תַחֲנוּנֵי כִּי הִטָּה אֶזְנוֹ לִי, וּבִימֵי אֶקְרָא: הַלְלוּיָהּ
אֶפְפוּנֵי, חֲבִלֵי מוֹת. הַלְלוּיָהּ וּמִצְרֵי שְׂאוּל, מִצָּאוּנֵי. הַלְלוּיָהּ צָרָה
וְיָגוֹן, אִמְצָא: הַלְלוּיָהּ וּבִשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא, אֲנָה (א) יְהוָה מִלְטָה נַפְשִׁי:
הַלְלוּיָהּ חֲנוּן יְהוָה וְצַדִּיק, וְאֱלֹהֵינוּ מֵרַחֵם: הַלְלוּיָהּ שִׁמְר פְּתָאִים (ב),
יְהוָה. הַלְלוּיָהּ דְלוּתִי, וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: הַלְלוּיָהּ שׁוֹבֵי נַפְשִׁי, לְמִנוּחֵיכִי.
הַלְלוּיָהּ כִּי יְהוָה, גָּמַל עָלַיְכִי: הַלְלוּיָהּ כִּי חִלְצַת נַפְשִׁי, מִמּוֹת. הַלְלוּיָהּ
אֶת עֵינַי, מִן דְּמַעָה. הַלְלוּיָהּ אֶת רַגְלִי, מִדְּחִי: הַלְלוּיָהּ אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי
יְהוָה, בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: הַלְלוּיָהּ הֶאֱמַנְתִּי, כִּי אֲדַבֵּר. הַלְלוּיָהּ אֲנִי,
עֲנִיתִי מְאֹד: הַלְלוּיָהּ אֲנִי אִמְרַתִּי בְּחַפְזִי, כָּל הָאָדָם כֹּזֵב: הַלְלוּיָהּ מֶה
אֲשִׁיב לִיהוָה, כָּל תַּגְּמוּלוֹהִי עָלַי: הַלְלוּיָהּ כּוֹס יְשׁוּעוֹת, אֲשָׂא. הַלְלוּיָהּ

(א) לפי הטעמים השמים שמים, ליהוה: (ב) יס שאינם מפסיקים כאן: (ג) נח"ל 7 מלרע: רכז

(ד) נח"ל 7 פתאים:

ובשם יהוה, אקרא: הללויה נדררי, ליהוה אשלים. הללויה נגדה נא,
 לכל עמו: הללויה יקר בעיני יהוה, המותה לחסידי: הללויה אנה⁽⁶⁾
 יהוה, כי אני עבדך. הללויה אני⁽⁷⁾ עבדך בן אמתך, פתחת למוסרי:
 הללויה לך⁽⁸⁾ אזבת, זבח תודה. הללויה ובשם יהוה, אקרא: הללויה
 נדררי, ליהוה אשלים. הללויה נגדה נא, לכל עמו: הללויה בתצרות,
 בית יהוה. הללויה בתוככי ירושלים⁽⁹⁾, הללויה: הללויה

הללו את יהוה, כל גוים: הללו את יהוה כל גוים שבחוהו, כל האמים:
 הללויה כי גבר עלינו, חסדו. הללויה ואמת יהוה לעולם,
 הללויה: הללויה

הודו ליהוה, כי טוב, כי לעולם חסדו: הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו
 יאמר נא ישראל, כי לעולם חסדו: הללויה יאמרו נא בית
 אהרן, כי לעולם חסדו: הללויה יאמרו נא יראי יהוה, כי לעולם
 חסדו: הללויה

מן המצר, קראתי יהוה. הללויה ענני במרחב, יהוה: הללויה יהוה לי לא
 אירא, מה יעשה לי אדם: הללויה יהוה לי בעזרי, ואני אראה
 בשנאי: הללויה טוב לחסות ביהוה, מבטח באדם: הללויה טוב לחסות
 ביהוה, מבטח בנדיבים: הללויה כל גוים סבבוני, בשם יהוה כי
 אמילם: הללויה סבוני גם סבבוני, בשם יהוה כי אמילם: הללויה סבוני
 כדברים דעכו כאש קוצים, בשם יהוה כי אמילם: הללויה דחה⁽¹⁰⁾
 דחיתני לנפל, ויהוה עזרני: הללויה עזי וזמרת, יהוה. הללויה ויהי לי,
 לישועה: הללויה קול רנה וישועה, באהלי צדיקים. הללויה ימין יהוה,
 עשה חיל: הללויה ימין יהוה, רוממה. הללויה ימין יהוה, עשה חיל:
 הללויה לא אמות, כי אחיה, ואספר מעשי יהוה: הללויה יסר

(6) בכה"ל מלמע: רכד (7) בכה"ל אני: (8) בכה"ל לך: (9) יא בתוככי ירושלים: (10) יא דחה:

יִסְרַנִּי יְהוָה, וְלִמּוֹת לֹא נִתְנַנְנִי: הַלְלוּהָ פִּתְחוּ לִי, שְׁעֵרֵי צְדָק. הַלְלוּהָ
 אָבֹא בָם, אֹדְהָ יְהוָה: הַלְלוּהָ זֶה הַשַּׁעַר, לַיהוָה. הַלְלוּהָ צְדִיקִים, יְבֹאוּ
 בוֹ: הַלְלוּהָ

מכאן ואילך כופלים כל פסוק באופן זה, הש"ץ אומר הפסוק פעם אחת והציבור
 חוזרים עליו פעם שניה.

אוֹדֶךָ כִּי עֲנִיתָנִי. וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה: אוֹדֶךָ אָבֶן מַאֲסוֹ הַבּוֹנִים.
 הִיְתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה: אָבֶן מֵאֵת יְהוָה, הִיְתָה זֹאת. הִיא
 נִפְלְאָת בְּעֵינֵינוּ: מֵאֵת זֶה הַיּוֹם, עָשָׂה יְהוָה. נִגְלִלָה וְנִשְׁמַחָה בוֹ: זֶה

מכאן ואילך חולקים כל פסוק לחצאין באופן זה, הש"ץ אומר חצי פסוק, והציבור
 חוזרים עליו, חוץ מפסוק בְּרוּךְ הַבָּא וכו' שמשנים בתחילתו, הש"ץ אומר בְּרוּךְ
 הַבָּא, והציבור עונים בְּשֵׁם ה', וחוזן מפסוק אחרון הודו לה' וכו' שהש"ץ אומר
 כולו פעם אחת, והציבור חוזרים עליו שנית.

אֲנִי^(ה) יְהוָה, הוֹשִׁיעָה^(ה) נָא: אֲנִי אֲנִי^(ה) יְהוָה, הַצְּלִיחָה נָא^(ה): אֲנִי.
 הש"ץ אומר בְּרוּךְ הַבָּא. ועונים הציבור בְּשֵׁם יְהוָה: ש"ץ אומר
 בְּרַכְנוּכֶם, מִבֵּית יְהוָה: בְּרַכְנוּכֶם אֵל, יְהוָה, וַיָּאָר לָנוּ: אֵל אֲסֵרוּ חַג,
 בְּעַבְתֵּים. עַד קִרְנוֹת הַמְּזוֹבַח: אֲסֵרוּ אֵלֵי אֶתְהָ, וְאוֹדֶךָ: אֵלֵי אֱלֹהֵי,
 אֲרוֹמְמֶךָ: אֱלֹהֵי הוֹדוּ לַיהוָה, כִּי טוֹב. כִּי לְעוֹלָם, חֲסִדוֹ: הוֹדוּ

הש"ץ אומר ברכת יְהַלְלוּךָ וכו', והציבור אומרים יחד עמו בלחש, ומקדימים
 לסיים בשתיים או שלוש תיבות קודם הש"ץ, כדי שיענו אָמֵן אחריו. ומנהיגו
 שהש"ץ אינו עונה אמן יחד עם הציבור אחרי ברכה זו.

יְהַלְלוּךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כָּל מַעֲשֵׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ. וְצְדִיקִים עוֹשֵׂי
רְצוֹנֶךָ. וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. (כָּלֶם) בְּרַנָּה יוֹדוּ לְשִׁמְךָ.
כִּי אַתָּה יְהוָה לָךְ טוֹב לְהוֹדוֹת. וּלְשִׁמְךָ נָעִים לְזַמֵּר. וּמַעֲוֹלָם וְעַד
עוֹלָם אַתָּה הוּא הָאֵל. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הָאֵל הַמְּלֹךְ הַמְּהַלֵּל הַמְּשַׁבַּח
הַמְּפֹאָר חַי וְקַיִם תָּמִיד, יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: (אָמֵן)

(ה) כחה"ל מללע: (כ) י"ג נא: